

การศึกษาสภาพการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก
A Study of Moral School Management
of Regional Special Education Center 7 Phitsanulok

กัณฑ์ทัย งานวิชา¹ นีรดา เวชญาลักษณ์²
Kunruthai Nganwicha, Nirada Wechayaluck

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มประชากรในการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างกลไกการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม และขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ขั้นตอนการสร้างครูแกนนำ และนักเรียนแกนนำ

คำสำคัญ (Keywords): การบริหารงาน; โรงเรียนคุณธรรม; ศูนย์การศึกษาพิเศษ

Abstract

The purpose of this research were to study of the condition of moral school management of regional special education center 7 phitsanulok. In this study, the researcher the population used in this research were : A total of 92 teachers and educational personnel. The instrument used in this research was a 5-level estimation. The data were analyzed using mean and standard deviation. The result showed that the overall results of the level of moral school management of regional special education center 7 phitsanulok was at a high level. Considering each side, it was step

Received: 2023-02-13 Revised: 2023-03-13 Accepted: 2023-03-14

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding author, e-mail: kunruthai.n@gmail.com

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University.

the highest average is establish mechanisms to drive moral schools. In the other hand, the step with the lowest average is building teachers, leading students, leading.

Keywords: Management; Moral School; Special Education Center

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยและสังคมโลกก้าวเข้าสู่ยุคของเทคโนโลยีและการสื่อสาร สื่อและสังคมล้วนมีอิทธิพลต่อแนวคิดและการดำรงชีวิต เมื่อบริบทของสังคมเปลี่ยนไปสิ่งที่น่ากังวล คือ แนวคิดความเชื่อ ค่านิยม ความตระหนักรู้ถึงคุณธรรมจริยธรรม ทำให้เด็กและเยาวชนหลงใหลในวัฒนธรรมที่ไม่ถูกต้อง ปัญหาเด็กติดเกม การทะเลาะวิวาท การฆ่าตัวตาย เพื่อให้เยาวชนไทยตระหนักรู้เท่าทันตลอดจนสามารถแยกแยะความถูกต้องและไม่ถูกต้องได้อย่างเหมาะสม (ศูนย์คุณธรรม, 2559) การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมไทยที่ควรจะได้รับ การส่งเสริมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน โดยอาศัยความร่วมมือและการบูรณาการการทำงานร่วมกันจากทุกภาคส่วนในสังคม

การพัฒนาประเทศจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลทั้งด้านความรู้สติปัญญา ควบคู่ไปกับการส่งเสริมด้านคุณธรรมมากขึ้น ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ.2560 - 2564 การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย ให้มีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) สอดรับกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542 : 3) กำหนดให้จัดการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายและ มีหลักการในหมวด 1 มาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และมีคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ได้มีการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนในการมุ่งเน้นการส่งเสริมคุณธรรม โดยใช้กลไกสำคัญในส่วนของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผ่านสถานศึกษา โดยกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาในมาตรา 23 ว่าการจัดการศึกษาทุกประเภทต้องเน้นความสำคัญให้มีความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 5 โดยการส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำความคิดตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต โดยมีแผนงานโครงการสำคัญต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์และเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การปลูกฝังคุณธรรมในสถานศึกษาจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

ตามนโยบายภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม แก่เด็กและเยาวชนผ่านกระบวนการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และในปี 2559 ได้จัดทำโครงการ “โรงเรียนคุณธรรม” เพื่อพัฒนาสถานศึกษาในระดับการศึกษาชั้น

พื้นฐาน โดยกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายขยายแนวทางการสร้างโรงเรียนคุณธรรมให้กับสถานศึกษาทั่วประเทศ เพื่อสร้างรูปแบบหลัก (Official Model) สำหรับการสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน โดยสามารถนำรูปแบบของศูนย์โรงเรียนคุณธรรมที่มีความเป็นสากลนำไปปรับใช้กับสถานศึกษาพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมให้ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ 1) การสร้างการรับรู้ และการยอมรับ 2) การสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ 3) การกำหนดคุณธรรม อัตลักษณ์ของโรงเรียน 4) การกำหนดวิธีบรรลุนิยามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน 5) การลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง และ 6) สร้างกลไกการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ที่มุ่งเน้นให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมความดีในรูปแบบต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา นำไปสู่การพัฒนาและปรับเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้อย่างยั่งยืน และนำไปขยายเครือข่ายได้ (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม, 2560) สอดคล้องกับผลการวิจัย ศรีรักษ์ เรืองรัตน์ (2564) พบว่า การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยมีศูนย์โรงเรียนคุณธรรมเป็นตัวกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน ผู้บริหาร ครู นักเรียน เข้าใจกระบวนการดำเนินการของโรงเรียนคุณธรรม สร้างเครือข่ายชุมชนแห่งคุณธรรมและปรับใช้ในการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนอย่างยั่งยืนเป็นแนวทางเดียวกัน ความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนคุณธรรมจึงเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างผู้นำคุณธรรมที่จะทำหน้าที่กำหนดทิศทางนำไปสู่การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากรายงานผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมพบปัญหาในการดำเนินงานหลายด้านที่ทำให้งานไม่ประสบผลสำเร็จ เช่น การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการดำเนินงานที่สอดคล้องกับบริบทยังขาดการสนับสนุนและให้ความร่วมมือจากบุคลากรในสถานศึกษา การปรับเปลี่ยนผู้รับผิดชอบงานทำให้ขาดความต่อเนื่อง บุคลากรขาดความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานที่นำไปสู่การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งข้อจำกัดของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่ต้องใช้เทคนิค วิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาผู้เรียน (ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก, 2563) จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก เพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา เป็นแนวทางการบริหารจัดการพัฒนาให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีคุณธรรมตามกระบวนการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม ดังจะเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการ และเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ (Purpose or Objective)

เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1.รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มุ่งศึกษาสภาพการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

2.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มประชากรในการศึกษา ได้แก่ บุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 92 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน ครู 42 คน และบุคลากรอื่น 48 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) โดยผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence : IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งได้ค่าความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 และนำไปทดลองใช้ Try-Out) และหาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาสูตรสัมประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .932

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งและรับแบบสอบถามโดยใช้แบบฟอร์มสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (google forms) จำนวน 92 ฉบับ ได้รับการตอบกลับ จำนวน 92 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม

ข้อ	สภาพการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม	N = 92		ระดับ สภาพ	ลำดับ
		(μ)	(σ)		
1	ขั้นตอนการสร้างการรับรู้ และการยอมรับ	4.38	0.38	มาก	2
2	ขั้นตอนการสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ	4.34	0.40	มาก	6
3	ขั้นตอนการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน	4.34	0.35	มาก	5

ข้อ	สภาพการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม	N = 92		ระดับ สภาพ	ลำดับ
		(μ)	(σ)		
4	ขั้นตอนการกำหนดวิธีบรรลুকุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน	4.36	0.36	มาก	4
5	ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง (คุณธรรมอัตลักษณ์)	4.37	0.41	มาก	3
6	ขั้นตอนการสร้างกลไกการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม	4.42	0.40	มาก	1
รวม		4.41	0.34	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.41$, $\sigma=0.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด โดยลำดับแรก คือ ขั้นตอนการสร้างกลไกการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ($\mu=4.42$, $\sigma=0.40$) รองลงมา คือ ขั้นตอนการสร้างการรับรู้และการยอมรับ ($\mu=4.38$, $\sigma=0.38$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ขั้นตอนการสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ ($\mu=4.34$, $\sigma=0.40$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างการรับรู้ และการยอมรับ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.38$, $\sigma=0.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด โดยลำดับแรก คือ สถานศึกษาจัดประชุมชี้แจงจุดมุ่งหมายการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมร่วมกัน ($\mu=4.60$, $\sigma=0.49$) รองลงมา คือ สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูศึกษาคูงานแหล่งเรียนรู้โรงเรียนคุณธรรม ($\mu=4.47$, $\sigma=0.58$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาสื่อสารสร้างการรับรู้ถึงนโยบายเป้าหมาย และวิธีการพัฒนาคุณธรรมภายนอกสถานศึกษา โดยจัดประชุมทุกภาคส่วน การเชิญผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม ($\mu=4.09$, $\sigma=0.50$)

2. ขั้นตอนการสร้างครูแกนนำ และนักเรียนแกนนำ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.33$, $\sigma=0.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด โดยลำดับแรก คือ สถานศึกษามอบหมายครูและนักเรียนแกนนำดำเนินงานเป็นหลักในการขับเคลื่อนพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ($\mu=4.52$, $\sigma=0.50$) รองลงมา คือ สถานศึกษาพิจารณาคัดเลือกครูและนักเรียนแกนนำที่มีภาวะผู้นำ มีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาคุณธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในโรงเรียน ($\mu=4.40$, $\sigma=0.59$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและนักเรียนแกนนำได้รับการพัฒนาตนเองด้านคุณธรรมอยู่เสมอ ($\mu=4.15$, $\sigma=0.64$)

3. ขั้นตอนการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.34$, $\sigma=0.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด โดยลำดับแรก คือ

สถานศึกษาจัดประชุมระดมความคิดเห็นร่วมกันในการกำหนดคุณธรรมเป้าหมายและพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก ($\mu=4.49$, $\sigma=0.52$) รองลงมา คือ สถานศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ในโรงเรียน ประเมินผลการเปลี่ยนแปลงได้ ($\mu=4.46$, $\sigma=0.56$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาคุณธรรมเป้าหมายที่ต้องการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ($\mu=4.04$, $\sigma=0.62$)

4. ขั้นตอนการกำหนดวิธีบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu= 4.36$, $\sigma=0.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด โดยลำดับแรก คือ สถานศึกษาจัดทำแผนการสอนที่บูรณาการคุณธรรมจริยธรรมในการจัดการเรียนรู้ เป็น ($\mu= 4.62$, $\sigma=0.53$) รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม ($\mu=4.50$, $\sigma=0.54$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาประเมินผลความสำเร็จการจัดทำโครงการคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง ($\mu= 3.95$, $\sigma=0.56$)

5. ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง (คุณธรรมอัตลักษณ์) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu= 4.37$, $\sigma=0.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด โดยลำดับแรก คือ สถานศึกษาสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายร่วมมือกันในการทำงาน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ($\mu=4.52$, $\sigma=0.54$) รองลงมา คือ สถานศึกษานำแผนพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม และแผนปฏิบัติการเป็นเครื่องมือกำกับการปฏิบัติงาน ($\mu=4.47$, $\sigma=0.54$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมอย่างชัดเจน ($\mu=4.15$, $\sigma=0.66$)

6. ขั้นตอนการสร้างกลไกการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu= 4.42$, $\sigma=0.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด โดยลำดับแรก คือ สถานศึกษาวางแผนแนวทางการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมอย่างเป็นระบบ ($\mu=4.53$, $\sigma=0.56$) รองลงมา คือ สถานศึกษาทำงานเป็นทีมในการร่วมกันแก้ไขปัญหา และการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ($\mu=4.51$, $\sigma=0.56$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ขยายผลการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ($\mu= 4.25$, $\sigma=0.56$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาสภาพการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญของการวิจัยโดยมีรายละเอียด ดังนี้

สภาพการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาใช้กรอบแนวคิดตามกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมของศูนย์คุณธรรม โดยผู้บริหารเป็นผู้นำในการขับเคลื่อน

พัฒนาโรงเรียนคุณธรรมสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม สร้างความรู้และเข้าใจให้บุคลากรเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรม สร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำเป็นหลักในการพัฒนาคุณธรรม ใช้กิจกรรมและโครงการเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณธรรม ส่งเสริมสนับสนุนเสริมแรงให้แก่ผู้ปฏิบัติโดยการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีการนิเทศ กำกับติดตาม และสะท้อนผลสำเร็จในการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมให้บรรลุผลสำเร็จ สอดคล้องกับ สำนักงานศึกษาธิการภาค 1 (2561) พบว่า โดยภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สถานศึกษาสร้างความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม ให้ผู้บริหาร ครูมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ ในการบริหาร และการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ทำให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนครอบคลุมด้านการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม ตามกรอบแนวคิดของกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม และสอดคล้องกับ ศรีรักษ์ เรืองรัตน์ (2564) โรงเรียนทุกโรงดำเนินการโดยมีศูนย์โรงเรียนคุณธรรมกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน มีกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม คือ การสร้างการรับรู้ และการยอมรับ การสร้างครูแกนนำนักเรียนแกนนำ การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน การกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง และสร้างกลไกการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นตอนการสร้างกลไกการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษามีการขับเคลื่อนงานพัฒนาคุณธรรมอย่างเป็นระบบ เน้นการสร้างความมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาคุณธรรม เสริมแรงเชิงบวก ในการปฏิบัติงาน มีการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานแบบกัลยาณมิตร และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการคุณธรรมผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและยอมรับในการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรม สอดคล้องกับ ชนานันท์ อุ่นเป็ง (2555) พบว่า กระบวนการโครงการโรงเรียนคุณธรรมมีการวางแผนการดำเนินงานและกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและเหมาะสม บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงานตามปฏิทินที่กำหนดไว้ตามขั้นตอน มีการนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ตลอดจนการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และหากพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ขั้นตอนการสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูแกนนำยังขาดความรู้ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ครูขาดความเข้าใจในทิศทางการดำเนินโครงการ มีการโยกย้ายและปรับเปลี่ยนผู้รับผิดชอบงาน สอดคล้องกับ โนโรยดา มามะ (2561) พบว่า ปัญหาการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม โดยโรงเรียนประสบปัญหา คือ ปัญหาการสร้างความรู้ความเข้าใจและการพัฒนาศักยภาพครูแกนนำนักเรียนแกนนำ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ขั้นตอน มีรายละเอียดและอภิปรายผลดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างการรับรู้ และการยอมรับ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดประชุมชี้แจงจุดมุ่งหมายการดำเนินงาน พัฒนาโรงเรียนคุณธรรมร่วมกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารให้ความสำคัญในการสร้างความรู้และความ เข้าใจให้ทุกคนทราบถึงเป้าหมาย วิธีการดำเนินงานและเห็นถึงผลดีที่เกิดจากการพัฒนาโรงเรียน คุณธรรมของสถานศึกษา สอดคล้องกับ เสน่ห์ คำปิ่นและวลัยพร ศิริภิรมย์ (2558) พบว่า โรงเรียนมี การจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม เพื่อให้ บุคลากรทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเข้าใจและมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานไปในทิศทาง เดียวกัน และหากพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาสื่อสารสร้างการรับรู้ถึงนโยบาย เป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาคุณธรรมภายนอกสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 (COVID-19) ทำให้การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้และความ เข้าใจแก่ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานภายนอกขาดความต่อเนื่อง สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ อุไรโรจน์ (2565) พบว่า ปัญหาในการใช้กิจกรรมโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ยังขาดการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมให้ผู้ปกครอง คณะกรรมการ สถานศึกษาและชุมชนโดยรอบทราบอย่างทั่วถึง และสอดคล้องกับ กฤตเมธ อุ่นโพธิ์ (2564) พบว่า โรงเรียนยังอยู่ในสถานการณ์ของการเฝ้าระวังโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงทำให้ โรงเรียนมีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลา การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายนอก โรงเรียนเกิดความไม่ต่อเนื่อง

2. ขั้นตอนการสร้างครู และนักเรียนแกนนำ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามอบหมายครูและนักเรียนแกนนำดำเนินงานเป็น หลักในการขับเคลื่อนพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษากำหนดให้มีผู้รับผิดชอบ โครงการโรงเรียนคุณธรรมอย่างชัดเจน ที่สามารถเป็นทีมหลักในการปฏิบัติงานของโรงเรียนในการ ขับเคลื่อนในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ ชนานันท์ อุ่นเป็ง (2555) พบว่า สถานศึกษามีการแต่งตั้งครูแกนนำในการดำเนินงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ไว้ อย่างชัดเจน สนับสนุนการพัฒนาความรู้ความสามารถ และสร้างแรงจูงใจให้ครูแกนนำและนักเรียน แกนนำอย่างต่อเนื่อง และหากพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและ นักเรียนแกนนำได้รับการพัฒนาตนเองด้านคุณธรรมอยู่เสมอ ทั้งนี้เนื่องจากครูและบุคลากร ผู้รับผิดชอบมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เช่น ย้าย บรรจุใหม่ทำให้การพัฒนาครูแกนนำไม่ ต่อเนื่อง สอดคล้องกับ กฤตเมธ อุ่นโพธิ์ (2564) พบว่า โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงหัวหน้างานของ แกนนำอยู่บ่อยครั้ง ทำให้การดำเนินงานพัฒนาแกนนำไม่ต่อเนื่อง บุคลากรในสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญและมีความไม่เข้าใจในงาน ทำให้การวางตัวบุคคลในบางกิจกรรมมีความลำบาก

3. ขั้นตอนการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดประชุมระดมความคิดเห็นร่วมกันใน การกำหนดคุณธรรมเป้าหมายและพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษามีการประชุม ระดมความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุโดยใช้

“ปัญหาเป็นฐาน” นำไปสู่การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของสถานศึกษาในการแก้ปัญหา เพื่อให้ทุกคนมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณธรรม สอดคล้องกับ เกรียงไกร ผาตโรสง (2562) พบว่า การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรมของโรงเรียนมีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับแรก เพราะการกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรมของโรงเรียนเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องร่วมกันกำหนด เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรม/โครงการด้านคุณธรรมดำเนินต่อไปได้ และสอดคล้องกับ ณัฐพร ส่งศรีและสงวน อินทร์รักษ์ (2561) พบว่า โรงเรียนมีการประชุมระดมสมองเพื่อค้นหา “คุณธรรมเป้าหมาย” และระบุพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น และหากพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาคุณธรรมเป้าหมายที่ต้องการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายคุณธรรมหลายด้าน ทำให้ครูผู้ปฏิบัตินำไปแก้ไขหรือจัดทำโครงการเกิดความสับสนในการลำดับความสำคัญของปัญหาที่ต้องนำไปแก้ไข สอดคล้องกับ สำนักงานศึกษาธิการภาค 1 (2561) จากการสะท้อนปัญหาของการขับเคลื่อนโครงการหรือกิจกรรมของครูในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม พบว่า มีการระดมสมองเพื่อหาข้อสรุปในการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ แต่เนื่องจากมีการกำหนดหลายด้านมากเกินไปทำให้การนำไปแก้ปัญหายังไม่ชัดเจนตรงกับปัญหาของผู้เรียน

4. ขั้นตอนการกำหนดวิธีบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดทำแผนการสอนที่บูรณาการคุณธรรมจริยธรรมในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาจัดทำโครงการที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Interactive English Program : IEP และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP) ที่บูรณาการสอดแทรกคุณธรรมอัตลักษณ์ของสถานศึกษา เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน เชื่อมโยงคุณธรรมสู่กิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้อง อมรรัตน์ วงศ์ศรียา (2562) พบว่า การบูรณาการสอดแทรกคุณธรรมเข้าไปในกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติเป็นประจำและเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน และสอดคล้องกับวิจัยของครานลีย์ (2003) พบว่า การจัดการเรียนการสอนคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดประสิทธิภาพแก่นักเรียน ควรบูรณาการคุณธรรมเข้าไปในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถปฏิบัติได้จริง และหากพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาประเมินผลความสำเร็จการจัดทำโครงการคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากโครงการคุณธรรมเป็นโครงการที่จัดทำต่อเนื่องทุกปีบางโครงการหรือกิจกรรมยังไม่บรรลุผลสำเร็จด้วยข้อจำกัดศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อีกทั้งครูผู้ปฏิบัติยังไม่ให้ความสำคัญเรื่องการนำผลการประเมินมาแก้ไขปรับปรุงผลการดำเนินงาน รวมทั้งขาดการออกแบบเครื่องมือและใช้แบบประเมินที่หลากหลาย สอดคล้องกับยุพิน อินธิแสง (2565) พบว่า สถานศึกษานำผลการประเมินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขยังขาดความชัดเจน และต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายต้นสังกัด ซึ่งเป็นลักษณะของงานที่มีรูปแบบเดิมไม่มีความ

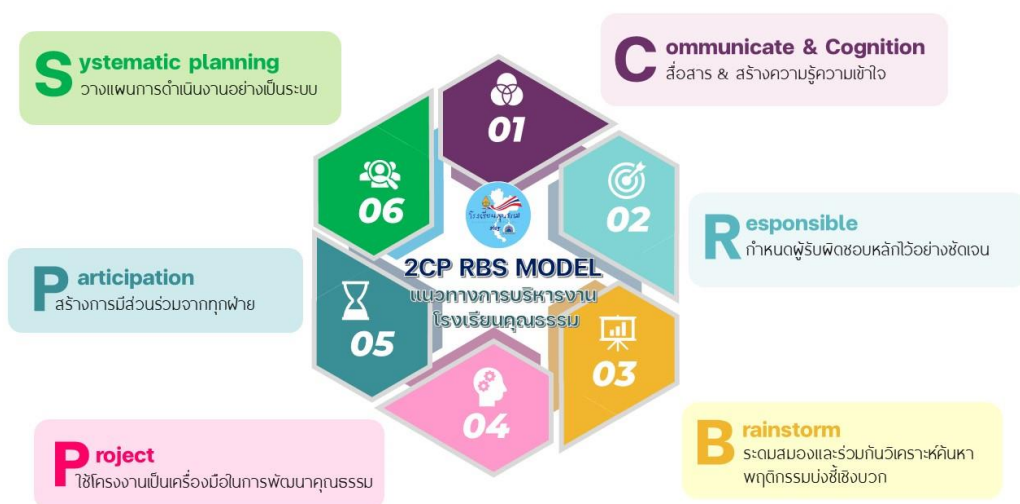
หลากหลาย ไม่กระตุ้นความรู้สึกแปลกใหม่ให้ผู้ปฏิบัติกิจกรรม รวมถึงเครื่องมือการประเมินไม่ชัดเจน และสอดคล้องกับ โนราายดา มามะ (2561) พบว่า โรงเรียนขาดเครื่องมือการประเมินผล จัดเก็บเอกสารหลักฐานไม่เป็นระบบซึ่งส่งผลต่อการรายงานความก้าวหน้าของโครงการ ซึ่งอาจเป็นเพราะโรงเรียนไม่ออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ใช้ในการประเมินผลตามสภาพจริง

5. ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง (คุณธรรมอัตลักษณ์) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายร่วมมือกันในการทำงาน ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษามีการสร้างเครือข่ายคุณธรรมในการจัดการเรียนรู้ และเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมโดยจัดทำบันทึกข้อตกลง MOU ในการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมร่วมกับสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และโรงเรียนเรียนรวม เกิดการประสานความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมด้านคุณธรรมร่วมกัน และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางในปฏิบัติงานซึ่งจะเป็นปัจจัยเสริมช่วยให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับ นรินทร์ ขวัญคาวิณ (2565) พบว่า ผู้บริหาร ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมทั้งโรงเรียน โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนมีแผนปฏิบัติการเป็นกรอบในการดำเนินงาน และนำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานเกิดตัวชี้วัดภาพ ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับ จักรี วงศ์อักษร (2560) พบว่า มีกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนมีการวางแผนในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของครูนักเรียนและผู้บริหาร เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และหากพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมอย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษามีผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม ครูบางท่านคิดว่าไม่ใช่งานที่ตนรับผิดชอบจึงไม่ให้ความสำคัญ เป็นการเพิ่มภาระงานเอกสาร ซึ่งบางกิจกรรมมีความคล้ายคลึงกับโครงการอื่น ๆ ที่โรงเรียนได้ทำอยู่แล้ว และสอดคล้องกับ สำนักงานศึกษาธิการภาค 1 (2561) จากการสะท้อนปัญหาของ การขับเคลื่อนโครงการหรือกิจกรรมของครูในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม พบว่า ครูทุกคนไม่ช่วยกันทำกิจกรรม มีบางกลุ่มเท่านั้นที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรม ครูมีงานรับผิดชอบมากทั้งการสอนและโครงการ โครงการต่าง ๆ มากมายทำให้การดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง

6. ขั้นตอนการสร้างกลไกการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาวางแผนแนวทางการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาได้วางแผนการปฏิบัติงานพัฒนาคุณธรรมที่เป็นระบบสามารถตรวจสอบได้ มีแผนพัฒนาคุณธรรม และบรรจุโครงการ/กิจกรรมด้านคุณธรรมลงในแผนปฏิบัติการ ทำให้การดำเนินงานมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฐพร ส่งศรีและสงวน อินทร์รักษ์ (2561) พบว่า โรงเรียนมีกระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีหลักในการทำงาน วางแผนการปฏิบัติงานพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และความรู้รอบคอบ รัดกุม ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม และยอมรับในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนทั้งด้าน

ความรู้ และคุณธรรม และหากพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ขยายผลการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษามีการขยายผลการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมภายในสถานศึกษา แต่ยังขาดเวทีที่ให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษได้แลกเปลี่ยนนำเสนอผลงานโครงการหรือกิจกรรมขยายผลให้กับโรงเรียนคุณธรรมเครือข่าย ซึ่งสอดคล้อง พระมหารถศรี อธิปัตย์ (ตฤณปณฺณ) (2563) พบว่า โรงเรียนขาดการเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโครงการคุณธรรม และสอดคล้องกับ ภัทรพล สำเภา และพรณี ผุดเกิด (2565) พบว่า การขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรมสามารถขับเคลื่อนไปได้ยากและช่องทางการเผยแพร่ผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมยังขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

ภาพที่ 1 : แนวทางการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม 2CP RBS MODEL

ที่มา : (กันต์ฤทัย, 2565)

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับผู้วิจัยได้นำประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุคนำเสนอเป็นแนวทางในการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ดังนี้

Communicate & Cognition คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจ ชี้แจงกระบวนการดำเนินการพัฒนา ให้ทุกคนรับทราบนโยบาย เป้าหมาย และวิธีการที่จะร่วมกันดำเนินการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาผ่านการสื่อสารด้วยวิธีการที่หลากหลาย

Responsible คือ การกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรมอย่างชัดเจนให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพครูแกนนำให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาคุณธรรม

Brainstorm คือ การเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็น นำปัญหาที่ค้นพบมาคัดเลือกปัญหาสำคัญที่ต้องการปรับปรุงแก้ไข กำหนดเป็นคุณธรรมอัตลักษณ์ของสถานศึกษาเป็นตัวกำกับทิศทางการปฏิบัติพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกของผู้เรียน

Project คือ การใช้โครงงานหรือกิจกรรมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณธรรม ที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหา และพัฒนาคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง

Participation คือ การสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ให้บรรลุเป้าหมาย โดยมีแผนพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาเป็นเครื่องมือกำกับการปฏิบัติงาน

Systematic planning คือ การวางแผนพัฒนาคุณธรรมอย่างเป็นระบบ มีการนิเทศกำกับติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรมีการสื่อสารสร้างการรับรู้ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ให้ทราบถึงแนวทางการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นผ่านรูปแบบการสื่อสารที่หลากหลาย

1.2 สถานศึกษาควรมีการพัฒนาครูแกนนำอย่างต่อเนื่อง เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติ และให้ทิศทางการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม

1.3 สถานศึกษาควรมีการระดมสมองและร่วมกันวิเคราะห์หาพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกที่สำคัญเร่งด่วน เพื่อกำหนดคุณธรรมเป้าหมายและหลอมรวมเป็นคุณธรรมอัตลักษณ์ของสถานศึกษา

1.4 สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการพัฒนาคุณธรรมให้ชัดเจน ดำเนินการนิเทศ ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และแจ้งผลการประเมินผลการปฏิบัติงานให้ผู้รับการประเมินทราบทุกครั้งเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนา

1.5 สถานศึกษาควรมีการกระจายงานและมอบหมายหน้าที่งานให้ชัดเจน และส่งเสริมให้มีการบูรณาการการเรียนการสอนกับกิจกรรมโครงงานคุณธรรม ให้สามารถเป็นงานเดียวกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน

1.6 สถานศึกษาควรมีการประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในดำเนินโครงการกิจกรรมและสะท้อนผลการประเมินทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับโรงเรียน และระดับเครือข่ายสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยความสำเร็จที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม เพื่อไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

2.2 ควรมีการศึกษาในลักษณะของวิจัยเชิงคุณภาพร่วมด้วย โดยการสังเกต หรือ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และมีความหลากหลายในการศึกษางานวิจัย

2.3 ควรมีการศึกษาแนววิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม ในสังกัดอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารของผู้บริหารต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กฤตเมธ อุ่นโพธิ์. (2564). การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรม ของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน. (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เกรียงไกร ผาตโธสง. (2562). ความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วารสาร มหาวิทยาลัยการ, 8(1), 142-156.
- เกรียงศักดิ์ อุไรโรจน์. (2565). การพัฒนาครูในการใช้กิจกรรมโครงงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนชุมชนวัดหาดถั่ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากระบี่. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- จักรี วงศ์อักษร. (2560). ประสิทธิภาพการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชนานันท์ อุ่นเป้ง. (2555). การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ โรงเรียนพญาเม็งราย อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย. (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ณัฐพร ส่งศรีและสงวน อินทร์รักษ์. (2561). การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม ของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายบ้านโป่งที่ 3. (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิตนา แหมมณี. (2556). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- นรินทร์ ขวัญควิน. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมอย่างยั่งยืน วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, 12(3), 164-181.
- โนรอาายดา มามะ และคณะ. (2561). การดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรมในโครงการกองทุนการศึกษา รุ่นที่ 3 (ภาคใต้) วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 29(3), 137-147.
- พระมหาธศรี อินธิสิทธิ์ (ดิกขปญโญ). (2563). การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ต้นแบบ : กรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัดสกลนคร. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต

- สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. (2542,19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม 116 ตอนที่ 75 ก, หน้า 3.
- ภัทรพล สำเภาและพรณี ผุดเกิด. (2565). การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล. *วารสาร มจร,
อุบลปริทรรศน์*, 7(2), 174-186.
- ยุพิน อินธิแสง. (2565). การพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียน
กุสุมาลย์วิทยาคม. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 6(2), 702-716
- ศรีรักษ์ เรืองรัตน์. (2563). แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่มาตรฐานตามโครงการโรงเรียน
คุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก. (2563). รายงานผลการดำเนินงาน
โรงเรียนคุณธรรม ปีการศึกษา 2563. พิษณุโลก: เอกสาร อัดสำเนา.
- ศูนย์คุณธรรม องค์การมหาชน. (2559). 10 ปรากฏการณ์คุณธรรม จริยธรรมในสังคมไทย.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมอย่างไรให้
ประสบความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- เสน่ห์ คำปิ่นและวลัยพร ศิริภิรมย์. (2558). การดำเนินงานโครงการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม
ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ของ
โรงเรียนชัยบาดาลพิทยาคม จังหวัดลพบุรี. *Journal of Education*, 10 (3), 113-125.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ ฯ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.
กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- Cranley, Mary Elizabeth. (2003). Tessaban School: The Moral life of a Thai Primary
School. *Dissertation Abstract International*, 64(5), 1513-A.